

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор ХДУ


Сергій ОМЕЛЬЧУК

«11» лютого 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
АСПІРАНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ**

Освітня програма Філологія
Спеціальність 035 Філологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова
Курс II

Івано-Франківськ – 2024/2025

Програму розробили:

Лариса Белєхова, доктор філологічних наук, професор, гарант ОНП «Філологія»
Алла Цапів, доктор філологічних наук, професор, член робочої групи ОНП «Філологія»

Затверджена на засіданні кафедри англійської мови та методики її викладання

Протокол № 5 від «4» грудня 2024 р.

Завідувачка кафедри  Юлія КИЩЕНКО

ВСТУП

Аспірантська практика – обов'язкова компонента освітньо-наукової програми “Філологія, що передбачена для здобувачів ступеня докторів філософії (PhD) II року підготовки всіх форм навчання в обсязі 3 кредитів.

Аспірантська практика є інструментом формування висококваліфікованого науково-педагогічного працівника, який здатний на належному науково-методичному рівні здійснювати професійну діяльність у закладах вищої освіти. На цьому етапі підготовки аспіранти беруть безпосередню участь в освітньо-виховному процесі, виконуючи роль викладача фахових дисциплін і тьютора студентської групи.

Нормативне забезпечення проведення практики становить низка нормативно-правових документів:

- Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII;
- Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 року № 1556-VII;
- Постанова Кабінету Міністрів від 30.12.2015 №1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти»;
- Постанова Кабінету Міністрів від 23.03.2016 № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)».

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета аспірантської практики полягає у формуванні загальних і фахових компетентностей, що дозволять майбутнім науково-педагогічним працівникам реалізовувати свою професійну діяльність у закладах вищої освіти, а також у застосуванні здобутих теоретичних знань в умовах реального освітньо-наукового процесу, в удосконаленні володіння методами навчання та викладання, у мотивуванні до постійного саморозвитку та наукового пошуку.

Основні завдання практики:

- застосування теоретичних знань із фахових і психолого-педагогічних дисциплін у розв'язанні конкретних педагогічних завдань та ситуацій;
- формування психолого-педагогічних та методичних умінь викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи;
- вироблення умінь організації основних форм навчання у закладах вищої освіти, застосування сучасних технологій і методик навчання;
- формування умінь педагогічного та наукового спілкування зі студентською та науково-педагогічною аудиторією у потенційного асистента чи викладача;
- формування досвіду викладацької роботи, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті;
- виховання у аспірантів морально-етичних і професійних якостей

викладача, індивідуального творчого стилю професійної діяльності, потреби в самоосвіті.

Компетентності, які повинен здобути аспірант:

інтегральна:

– здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, інтегрувати набуті теоретичні знання та практичні навички;

загальні:

- знання основних законодавчих документів, що регламентують освітній процес у закладах вищої освіти, а також прав і обов'язків суб'єктів освітнього процесу (викладачів, аспірантів, студентів);
- здатність визначати, обґрунтувати та моделювати науково-практичні завдання;
- володіння основами планування навчально-методичної та наукової роботи кафедри, на якій проводиться практика;
- уміння використовувати програмно-методичне забезпечення навчальної дисципліни, з якої будуть проводитися заняття;
- володіння комунікативними навичками та знанням вікових і психологічних особливостей студентської аудиторії;

фахові:

- створення й ефективного розв'язання наукових та науково-педагогічних завдань у галузі філології;
- володіння знаннями мовознавчих і літературознавчих курсів, достатніми для аналітичної оцінки, вибору й реалізації освітньої програми;
- критичне оцінювання свого досвіду та результатів власної діяльності;
- використання у роботі психолого-педагогічних досліджень і передового педагогічного досвіду;
- прогнозування результатів практичного втілення своїх власних наукових розробок.

Програмні результати практичної підготовки:

- знання принципів державної політики у сфері вищої освіти та завдань сучасних закладів вищої освіти;
- володіння передовими концептуальними та методологічними знаннями для самостійної професійної (викладацької) діяльності;
- здатність організовувати освітній процес відповідно до вимог його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення;
- сформованість умінь та навичок до викладання дисциплін зі спеціальності.

Термін проведення: 2 тижні

ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Змістовний модуль: «Асистентська практика» (2 тижні)

Перелік основних видів навчальної роботи:

1. Проведення лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять з дисциплін філологічного спрямування.
2. Відвідування занять провідних викладачів кафедр.

Перелік основних видів методичної роботи

1. Аналіз передового досвіду організації освітнього процесу та його реалізації на факультеті української й іноземної філології та журналістики.
2. Ознайомлення з навчально-методичними комплексами дисциплін, силабусами дисциплін мовознавчого та літературознавчого циклу.
3. Розроблення конспектів занять і підготовка навчально-методичних матеріалів до лекційних, семінарських і практичних занять.
4. Розроблення системи тренувальних і діагностичних завдань для застосування на заняттях.
5. Упровадження інноваційних форм, методів і технологій навчання під час проведення лекційних, семінарських і практичних занять.

Перелік основних видів організаційної роботи:

1. Ознайомлення з системою організаційно-виховної роботи факультету української й іноземної філології та журналістики, та, зокрема, профільної кафедри.
2. Залучення до виховної роботи в академічних групах у якості куратора (тьютора).
3. Організація та проведення виховних заходів для кураторських груп.
4. Участь у засіданнях кафедри, на якій відбувається проходження практики.

ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Підсумки проходження аспірантської практики здобувач презентує на засіданні кафедри. Оцінку з аспірантської практики визначають на підставі наданих звіту аспіранта та звітних матеріалів, підписаних керівником практики.

До переліку звітної документація належать:

1. Звіт про проходження практики (2 екземпляри).
2. Щоденник практики.
3. Текст двох лекцій.
4. Дві методичні розробки до семінарського заняття.
5. Рецензія керівника на лекцію практиканта.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Результати проходження аспірантської практики підсумовують під час заліку. Для виставлення загальної оцінки враховують оцінки за проведені заняття та заходи, визначені в індивідуальному плані, відповіді на заліку та якість наданих звітних документів.

Система оцінювання

Вид роботи	Бали
Проведення залікової 1	10
Проведення залікової лекції 2	10
Проведення залікового практичного заняття 1	10
Проведення залікового практичного заняття 2	10
Тексти 2х лекцій	5
Дві методичні розробки до практичних занять	5
Залік	
Презентація звіту	25
Відповіді на питання	25

Підсумкове оцінювання результатів проходження аспірантської практики відбувається за шкалою, визначеною у чинному Порядку оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті:

Сума балів / Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Зміст критеріїв оцінювання результатів аспірантської практики:

Рівень **«відмінно»** – усі завдання практики, передбачені індивідуальним планом, виконано в повному обсязі. Аспірант уміє використовувати на практиці набуті теоретичні знання з фахових дисциплін і методики їх викладання. Під час практики було високо оцінено заняття та заходи, проведені здобувачем. Практикант якісно готує методичні розробки занять, на належному рівні проводить лекційні, семінарські та практичні заняття, виявляє активність, об'єктивно оцінює студентів за критеріями, дотримується принципів академічної доброчесності. Повністю укомплектовану та правильно оформлену звітню документацію подано у встановлений термін.

Оцінка **4 «дуже добре»** – поставлені в індивідуальному плані завдання виконані правильно, але з рекомендаціями. Аспірант використовує на практиці набуті теоретичні знання з фахових дисциплін і методики їх викладання, проводячи заняття на належному рівні. Усі звітні документи оформлено та подано вчасно.

Оцінка **4 «добре»** – поставлені в індивідуальному плані завдання виконані, але не повною мірою. Під час проведення занять виявлено недоліки, що суттєво не впливають на якість, однак потребують усунення. Усі звітні документи оформлено та подано вчасно, проте можуть містити неточності.

Оцінка **3 «задовільно»** – поставлені в індивідуальному плані завдання виконані, але не повною мірою. Під час проведення занять виявлено низку недоліків. Якість оформлення звітної документації, зокрема щоденника практики, потребує покращення.

Оцінка **3 «достатньо»** – поставлені в індивідуальному плані завдання виконані, але не повною мірою. Виявлені недоліки під час проведення занять і заходів мають системний характер. Філологічна та методична складові у підготовці аспіранта мають бути вдосконалені. Під час проведення занять виявлено недоліки. Якість оформлення звітної документації, зокрема щоденника практики, потребує покращення.

Оцінка **2 «незадовільно»** – поставлені в індивідуальному плані завдання були не виконані. Рівень філологічної та методичної підготовки не дозволяє практикантові проводити заняття та заходи на належному рівні. Простежується низька якість оформлення звітної документації, або повна відсутність необхідних документів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

ОСНОВНА

1. Авдєєва І. М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи: навч. посібник для вищих навч. Закладів / І. М. Авдєєва, І. М. Мельникова. Київ: ВД «Професіонал», 2007. 304 с.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. Київ: Либідь, 1998. 560 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Житомир, 2003. 232 с.
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко. Дніпропетровськ, 2014. 416 с.
5. Голобородько Є. П. Загальні питання інтерактивного навчання: Досвід впровадження / За ред. В. Д. Шарко. Херсон: „Олді-Плюс”, 2000. С.3-7.
6. Закон України “Про вищу освіту”. 2014
7. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
8. Карташова І., Прохоренков В. Тестування у системі моніторингу якості знань студентів. Херсон: ХДУ. 86 с.
9. Малихін А. Тестовий контроль і підвищення якості освіти у вищій педагогічній школі. *Рідна школа*. 2006. №6. С.9-11.
10. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / Укл. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Лемківський, Ю. В. Сухарніков. *Освіта України*. 10 серпня 2004 р. (№ 60-61). С.7-11.
11. Положення про організацію навчального процесу підготовки фахівців за кредитно-модульною системою / Розроб.: І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокімов, А. В. Губа, О. І. Гончаров, Т. П. Стаканкова, Л. П. Марченко. Харків: ХНУРЕ, 2004. 28 с.
12. Сердюк О. Принципи формування та реалізації навчальних програм в умовах вищої школи. *Вища освіта України*. 2002. №3. С.84-89.

ДОПОМІЖНА

1. Борисенко В. Сучасні освітні технології навчання української мови у вищій школі. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 3. С. 88-91.
2. Методика викладання української літератури у ВНЗ : Навчально-методичний посібник / [укладач Л. П. Пархета]. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. 199 с.
3. Мойсеєнко Р. Компетентнісний підхід як основа підготовки майбутнього компетентного фахівця. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2018. № 9. С. 42-48.

4. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі: навч. пос / Автор. кол. за ред О. Горошкіної та С. Карамана. Київ: Акме груп, 2015. 250 с.

ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА

1. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. URL: https://periodicals.karazin.ua/language_teaching
2. Методика викладання української мови в ЗВО. НМКД. URL: <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx?id=41d6cbf1-2dd9-4d0c-a028-079787ab1fe8>